

ACKORDSCENTRALEN NYHETER

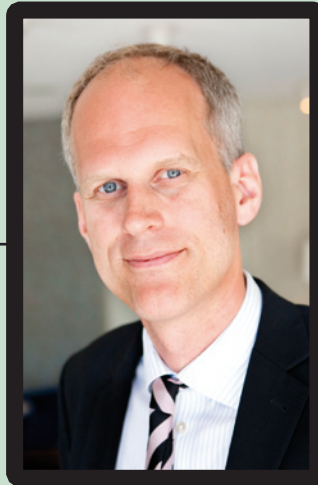
Intervju med Mannheimer
Swartlings ordförande
Biörn Riese och Mikael Kubu,
vd för Ackordscentralen

Bygg förtroende och undvik rasrisk

Rekonstruktionsfrågor i praktiken 6-7
Årets belönade examensuppsatser 8-9
Ny bok om ekonomisk brottslighet i konkurser 10-11
Höjd stämpelskatt för juridiska personers fastighetsköp 11

PRENUMERERA PÅ
ACKORDSCENTRALEN NYHETER
SÄND DIN E-POSTADRESS TILL
INFO@ACKORDSCENTRALEN.SE

VD HAR ORDET

Så har betänkandet om "Ett samlat insolvensförfarandet" skickats ut på remiss. Utredningen vill starkt begränsa möjligheterna till att rekonstruera företag utom ramen för konkursförfarandet, vilket till stora delar bygger på inaktuell statistik från Institutet för tillväxt-politiska studier. Tvärt emot detta resonemang visade sig företagsrekonstruktion fungera utmärkt under finanskrisens "skarpa läge". Detta bekräftades bland annat av Creditsafes undersökning från juli 2010. Här framgick att hälften av alla företag som rekonstruerades överlevde.

Det är därför oerhört glädjande att Justitiedepartementet tagit intryck av den kritik som redan nu framförts mot förslaget. Som utgångspunkt för remissen skriver man att "lagen om företagsrekonstruktion skall behållas men i några avseende ändras och förtydligas och om nödvändigt bättre samordnas med konkurslagen".

Hur skall då "rätt" företag rekonstrueras? Utredningen föreslår lite tillspetsat att rekonstruktionen skall vara klar redan innan den inleds, och att borgenärerna ska ställa sig bakom detta. Vi praktiker vet att på detta sätt kommer väldigt få företag att kunna rekonstrueras. Andra förslag är att domstolen skall utöva en större tillsyn, och att större krav skall ställas på de formella handlingar som skall upprättas. Att tingsrätter utser rekonstruktörer som inte förfogar över en konkursförvaltarorganisation är olyckligt. Det är som Mannheimer Swartlings ordförande Biörn Riese säger i intervjun som ni kan läsa i sin helhet på nästa sida: "Den allmänna kunskapen om obeståndsjuridik både bland jurister och i näringslivet är rätt dålig. Det är en sak att öppna lagboken och läsa innantill, en annan att ta itu med det praktiska."

För att bli en duktig rekonstruktör krävs - som med allt annat här i livet - träning och kontinuitet. De årliga rekonstruktionerna är relativt få. Om de hanteras av för många aktörer blir resultatet ett dyrt hantverk med låg kvalitet. Mitt recept är istället färre och bättre specialiserade rekonstruktörer. Med andra ord - högre krav på företagsrekonstruktörers kompetens och organisation. Då kommer ännu fler rekonstruktioner att lyckas.

Mikael Kubu

Redaktion

Hans Öden
hans.oden@ackordscentralen.se
Sven Lundberg
sven@lundbergstockholm.se

Form

Tiina Kinnunen, Lundbergstockholm

Fotografer

Klas Andersson
Oskar Kullander

Ansvarig utgivare

Hans Öden

Tryck

Larsson Offsettryck

Ackordscentralen har sedan 1857 återskapat värden i företag med ekonomiska problem och är en av Sveriges äldsta näringslivsorganisationer. Idag intar vi en ledande position inom vårt verksamhetsområde.

Verksamheten bedrivs från våra kontor i Stockholm, Göteborg, Malmö, Borås, Umeå, Lund och Falun. Vår ägare är den oberoende Stiftelsen Ackordscentralen.

ACKORDSCENTRALEN

Strandvägen 35
114 56 Stockholm
Telefon: 08-670 44 00
Fax: 08-670 44 99
E-post: info@ackordscentralen.se
www.ackordscentralen.se

Omvärldens förtroende är hårdvaluta när ett företag hamnar i kris. Mannheimer Swartlings ordförande, affärsjuristen Biörn Riese, senast med likvidationsuppdrag i HQ Bank, mötte Ackordscentralens vd Mikael Kubu i ett samtal om den svåra konsten att möta och stötta företag i kris. För målet är väl att hjälpa, inte stjälp, entreprenörer med driv?

Bygg förtroende och undvik rasrisk

Mannen till höger, Ackordscentralens vd Mikael Kubu, möter oftast företag när de hamnat i en svårlöst kris och en formell, och mer publik rekonstruktionsprocess måste inledas. Mannen till vänster, stjärnadvokaten och affärsjuristen Biörn Riese, möter ofta företaget i ett tidigare steg i samband med försök till kapitalanskaffning eller företagsöverlåtelse. - Men våra arbetsuppgifter kan vara likartade. Det finns en gemensam zon. För vad kan sägas vara en omförhandling och vad är rekonstruktion?, säger Mikael Kubu och Biörn Riese nickar instämmande.

Affärsjuristernas arbetsuppgifter spänner över ett bredare fält än konkursförvaltarens och rekonstruktörens. Men att skaffa fram kapital, hitta nya ägare, kan vara vanlig affärsjuridik eller en del av ett rekonstruktionsförfarande. Obeståndsjuridiken är en nisch som alla affärsjurister inte alltid har erfarenhet av.

- Den allmänna kunskapen om obeståndsjuridik både

bland jurister och i näringslivet är rätt dålig. Om vi sedan pratar om kunskapen om hur det praktiskt går till vid en konkurs i allmänhet och vid en formell rekonstruktion i synnerhet, är kunskaperna ännu sämre. Det är en sak att öppna lagboken och läsa innantill, en annan att ta itu med det praktiska, säger Biörn Riese.

- Det är i ett sådant läge som många advokater brukar ta hjälp av oss på Ackordscentralen, eftersom vi har expertis på det formella obeståndsområdet. Och vi hjälper gärna till.

- För 30 år sedan började jag min karriär som konkursförvaltare, innan jag gick över till att bli affärsjurist säger Biörn Riese.

Biträdande jurister specialiserar sig tidigare och färre bygger upp en generalistkunskap. På Mannheimer Swartling är vi noga med att kombinera generalister med specialister. Att hjälpa företag i kris kräver många specialiteter idag. Rollen för rådgivare som arbetar med obeståndsfrågor har ändrats över tid. Den traditionella konkursförvaltarrollen, den där förvaltaren bara monterar ned en verksamhet, är väldigt fyrkantig, och i en ny tid behövs rådgivare som visar prov på affärsmannaskap, i synnerhet om företaget har hamnat i en svår situation.

Det kan vara en svår balansgång att få en entreprenör att fortsätta ta vissa risker, men göra realistiska bedömningar, säger Biörn Riese, som råder alla som inte har egna kunskaper att ta in experter på obestånd, och göra det i tid. Mikael Kubu håller med.

- Tidsfaktorn är viktig när företag får problem. Tidigt finns mycket vi kan göra, säger han. Ju närmare obeståndssituationen vi kommer desto färre åtgärder står till buds. När företagare, styrelseledamöter eller revisorer vänder sig till Ackordscentralen är det ofta i sent skede, när det inte längre finns pengar att betala medarbetarnas löner eller dylikt. Tyvärr är det då så sent att det inte längre finns så många handlingsalternativ kvar.

- Det ligger i sakens natur, inflikar Biörn Riese. Entreprenören vill så gärna tro att nästa affär ska gå i lås, och vill stoppa huvudet i sanden tills problemen blåst över.

En del av vårt jobb är att informera om hur olika alternativ faktiskt ser ut, vilka konsekvenser olika beslut får och att hitta lösningar. Medan tid är kan mycket göras.

Fallet HQ var det mest uppseendeväckande obeståndsförandet i Sverige år 2010. Vad hände egentligen?

- När tillståndspliktig verksamhet förlorar tillstånd då är vi vid vägs ände, det var en väldigt speciell situation. Det var mycket bråttom att få till en lösning. Banking är en förtroendebans och om en bank får problem vill alla ha sina pengar direkt. Och en bank har som bekant inte kapitaltäckning för att kunna betala ut alla pengar samtidigt. Det är en reell omöjlighet, konstaterar likvidatorn Riese.

- Om vi inte löst HQ med en strukturaffär hade det blivit konkurs, det var väldigt nära, säger Biörn Riese, och en bank kan inte hålla stängt. Nu hade vi stängt en vecka!

Den formella rekonstruktionen är inte tillämplig på banker. Och hur skulle det gå till? undrar Biörn Riese retoriskt.

I en kaotisk situation kräver ägarna, styrelsen, medarbetarna, kunder och leverantörer och i HQ:s fall, även tillsynsmyndigheten Finansinspektionen, besked. Vad är viktigast att ta itu med?

- Det handlar mycket om psykologi. Det gäller att arbeta systematiskt med förtroendeskapande åtgärder både externt och internt. Förtroende är den centrala komponenten i en lyckad företagsrekonstruktion. Förtroende är överordnat allt annat, oavsett vilken intressentgrupp vi

talat om. Brister psykologin måste du helst hitta nya samarbetspartner och ägare som kan återskapa förtroendet.

- Här uppstår vanligtvis ett problem i de små rekonstruktionerna. I de små företagen är det svårt att hitta nya ägare som vill satsa kapital, säger Mikael Kubu.

Vilka intressenter fokuserade du på som likvidator? Ägarna, kunderna eller medarbetarna som var på väg ut genom dörren? Det är ett stort ansvar som vilar på likvidatorns axlar i en pressad situation!

- I botten ligger förmånsrättsordningen som ger vägledning när pengarna inte räcker till alla. Insättningsgaranti skyddade småspararna men för många intressenter stod betydande värden på spel.

- Det kräver kunskap om vad som händer formellt. Jag och mitt team ägnade stor kraft åt att sätta in alla berörda i både vad de fick och borde göra i det akuta läget. Det fanns bland annat en rad regulatoriska frågor att hantera. Påbörjade affärer kunde till exempel inte slutföras då tillstånd saknades.

Om hela personalstyrkan springer mot dörren samtidigt, då är det svårt att säga att företagets tillgångar skyddas. Vad betydde mediernas bevakning i det här fallet?

I fallet HQ tycker jag att journalisterna skötte sig bra. Det var relevanta frågor som ställdes och jag fick sagt det jag ville, och jag kan inte klaga på ointresse när jag kallade till presskonferens, säger Biörn Riese, som tillägger att mediernas bevakning kan förstärka förloppet. När Saab var på fallrepet bidrog medierna till exempel säkert till att ingen vågade köpa en bil av det märket.

Ackordscentralens vd påpekar att det lyckligtvis finns mer tid, kanske till och med månader, för att agera vid de flesta andra rekonstruktioner. När just finansföretag likvideras drabbas samhället av en större påfrestning.

- Vid Lehman Brothers konkurs i USA låstes tillgångarna in under lång tid innan utdelning kunde ske till fordringsägarna. Att det tar sådan tid är en påfrestning i sig, säger Mikael Kubu.

Vad betyder den ökade internationaliseringen och det snabba globala informationsflödet?

- Världen har blivit mer komplex, alla har sitt mindset, och ibland blir det krockar. Det är förhållandevis enkelt att gå över torget och göra upp med företagets lokala bankkontakt, svårare att nå en uppgörelse i ett syndikerat lån med långivare spridda över klotet som inte alltid ens är intresserade av att delta i telefonmöten, säger Biörn Riese, som tillägger att internationella parter tar med sig sitt eget mindset till förhandlingsbordet när obestandsfrågor ska hanteras.

Därtill har nya aktörer klivit in på banan. Den totala marknadskakan har växt, men andelen som bara hantearas av traditionella konkursförvaltare och rekonstruktörer har minskat.

- En ny bransch har växt fram, managementkonsulter och andra, där affärsidén är att tillföra kunskap eller kapital till bolag med olika typer av problem och därmed skapa nya affärsmöjligheter, säger Biörn Riese, som påpekar att internationellt har den gamla svenska traditionen, att rekonstruera företag genom konkurs, setts som märklig. Nu kan det handla om så mycket mer t.ex. kapitalanskaffning genom emission eller omfinansiering.

Har konkursen förpassats till historien?

- De företagare som kontakter oss på Ackordscentralen idag gör det för att undersöka möjligheten att rekonstruera verksamheten under hand eller genom en formell rekonstruktion. Alla vill i möjligaste mån undvika att rekonstruera verksamheten genom konkurs. Det finns ofta för stora värden som kan raseras genom ett konkursförfarande, säger Mikael Kubu.

Det har visat sig att företagsrekonstruktionen fungerat bättre än vad man tidigare trott, vilket också framkom i den undersökning som Dagens Industri lät företaget Creditsafe göra sommaren 2010.

- När tron på att rekonstruktionen ska lyckas fungerar det som en självfyllande profetia, säger Mikael Kubu.

Är krisen över nu. Hur har det gått med företagen som fick anstånd med skatter med mera?

Konkurrenskraftiga företag lever vidare. Kriser bidrar till strukturomvandling och för mycket gott med sig. Till skillnad från tidigare kriser drabbades redan välskötta

företag av kraftiga fall i orderin-gången. Efter ytterligare rationaliseringar är en del industrier mer konkurrenskraftiga än någonsin.

- Ett aluminiumgjuteri stänger man bara en gång. Hade sådan verksamhet stängt ner och produktionen flyttat hade den inte kommit tillbaka, säger Mikael Kubu.

Biörn Riese påpekar att kapitalmarknaden tycks ha repat sig väl.

- Transaktionsmarknaden har kommit igång och det finns god

tillgång på riskkapital, säger han. Sedan tar allt viss tid.

Stora företag som fått anstånd med skatter kan hantera det, däremot kan det bli problem i mindre företag och vissa branscher med stora uppskjutna skatter.

- I vissa personalintensiva verksamheter, ser vi en del fall, säger Mikael Kubu.

Staten har ett dilemma att ta ställning till. Ytterligare anstånd kan tydligen inte påräknas. Många bolag kommer därför sannolikt tvingas in i rekonstruktioner med följd att del av statens fordran ackorderas bort, säger Mikael Kubu.

Rekonstruktionsfrågor i praktiken

I detta nummer kommer jag ta upp de frågor som kan uppkomma i samband med att gäldenären träffar nya avtal under företagsrekonstruktionen. Det kan vara avtal med såväl kund som leverantör. Jag vill understryka att vad jag skriver är min personliga uppfattning, som inte nödvändigtvis behöver vara densamma som Ackordscentralens.

Hans Ödén, Knowledge Manager, Jurist

08-670 44 15, 070-560 67 40
hans.oden@ackordscentralen.se

Är superförvänsrätter ett problem?

Gällande rätt innebär att om rekonstruktören godkänner ett nytt avtal som gäldenären träffar under företagsrekonstruktionen, t.ex. ett nytt byggtreprenadavtal med en beställare eller inköp av materiel från leverantör, får avtalsparten en s.k. superförvänsrätt, dvs. den bästa förvänsrätten, om rekonstruktionen skulle misslyckas och gäldenären skulle försättas i konkurs. Denna förvänsrätt är inte tidsbegränsad och gäller därför också om det skulle dröja lång tid innan denne försätts i konkurs. Allt detta följer av lag och kan tyckas vara okontroversiellt.

Banker och andra som har företagshypotek som säkerhet för sin fordran tycker emellertid i allmänhet att dessa s.k. superförvänsrätter är ett problem. Personligen delar jag också denna ståndpunkt, eftersom ett stort antal superförvänsrätter förändrar den förvänsrättsordning som gäller vid inledningen av en företagsrekonstruktion. För rekonstruktören har problemet ytterligare en dimension. I många rekonstruktioner är det nämligen nödvändigt för gäldenären att träffa nya avtal för att överhuvudtaget kunna genomföra en lyckad rekonstruktion. Vad gör man då som rekonstruktör, när företagshypoteks-innehavaren motsätter sig att rekonstruktören agerar på ett sådant sätt att superförvänsrätt uppkommer. Teoretiskt kan rekonstruktören negligera detta och godkänna avtalet, eftersom företagshypoteks-innehavaren inte har någon vetorätt i frågan. Min personliga uppfattning är

dock att rekonstruktören bör vara försiktig med detta och att om det sker bör det inskränkas till sådana avtal som han bedömer kommer att kunna slutföras under företagsrekonstruktionen. Vad gör rekonstruktören annars när det är nödvändigt för gäldenärens fortlevnad att träffa nya avtal. Även om det är teoretiskt möjligt är det knappast görligt att medkontrahenten förbinder sig att avstå från att göra gällande sin superförvänsrätt. Ett sådant avstående skulle förutsätta att rekonstruktören dessförinnan förklarar för gäldenärens blivande avtalspart vad superförvänsrätten innebär. Var och en förstår nog då att denne knappast vill avstå från en sådan förvänsrätt såvida han inte får någon säkerhet.

Hur fungerar det egentligen i praktiken?

Ja, i många rekonstruktioner träffar tyvärr gäldenären avtal utan att inhämta godkännande från rekonstruktören. I dessa fall är det också ofta okänt för den blivande avtalsparten att gäldenären har inlett ett rekonstruktionsförfarande, särskilt om det är en för gäldenären ny leverantör eller om det är fråga om ett kundavtal. Rekonstruktören ska, enligt lagen om företagsrekonstruktion, underrätta borgenärerna om företagsrekonstruktionen, men av naturliga skäl är det inte möjligt att underrätta vare sig nya leverantörer eller presumtiva kunder till gäldenären. Till skillnad från ett konkursbeslut offentliggörs

Under denna rubrik kommer vi behandla olika former av problem som uppstår i företagsrekonstruktioner. Dessa kommer vara av den karaktären att de inte är reglerade i lagstiftningen eller i vart fall inte på ett fullständigt sätt. Det kan också vara sådant som i och för sig är reglerat, men där lagstiftningen får oönskade konsekvenser. Syftet är att få tillstånd en debatt och tidningen tar därför gärna emot synpunkter och debattinlägg.

heller inte ett beslut om företagsrekonstruktion, varför det endera krävs att gäldenären upplyser om förhållandet, vilket enligt min uppfattning, är ett anständig-hetskrav vid förhandlingar med en ny leverantör eller en kund, eller att dessa begär en kreditupplysning på gäldenären. Kunden eller den nya leverantören är således i många fall ovetandes om företagsrekonstruktionen och rekonstruktören vet heller inte alltid att gäldenären har träffat ett nytt avtal. Trots att gäldenären utan rekonstruktörens samtycke inte får åta sig några nya förpliktelser under rekonstruktionen är avtalet bindande. Om ett sådant förfarande kommer till rekonstruktörens kännedom och avtalet innebär en betydande förpliktelse för gäldenären bör det föranleda att han vänder sig till tingsrätten för att begära att rekonstruktionen ska upphöra såvida inte gäldenären kan lämna någon godtagbar förklaring till agerandet. För det fall rekonstruktionen senare övergår i en konkurs och medkontrahenten har en fordran hos gäldenären till följd av det avtal som träffades under företagsrekonstruktionen har denne en oprioriterad fordran i konkursen. Normalt känner han heller inte till att han skulle ha haft en superförmånsrätt i konkursen om rekonstruktören hade godkänt avtalet.

Vad är lösningen?

Konsekvenserna av hur det förhåller sig i praktiken kan knappast ha varit lagstiftarens avsikt. Hur kommer man tillrätta med problemet inom ramen för lagen om företagsrekonstruktion? Inom parentes har insolvensutredningen i SOU 2010:2, som för övrigt nu genomgår en remissbehandling, föreslagit att sådana skulder som jag nu har beskrivit ska ha karaktär av massafordran i ett förvaltarlett förfarande, dvs. betalas innan utdelning sker till borgenärer vars fordringar har uppkommit före förfarandet. Ett sådant förslag innebär, enligt min uppfattning, ingen lösning på problemet utan förskjuter bara förlustrisken från en kategori borgenärer till en annan. Inom

parentes är utgångspunkten för remissen glädjande nog att lagen om företagsrekonstruktion ska behållas. Att frånta gäldenären den rättsliga handlingsförmågan eller att införa en bestämmelse om att rättshandlingen är ogiltig mellan gäldenären och den nya leverantören eller kunden, skulle heller inte medföra någon förbättrad ställning för denne. Dessa skulle ändå drabbas av en förlust om gäldenären trots att han är formellt förhindrad skulle ingå ett nytt avtal och inte fullfölja det. Däremot tror jag att ett införande av en bestämmelse i lagen om företagsrekonstruktion, om att gäldenärens ställföreträdare blir personligt ansvarig för skulder som uppkommer under rekonstruktionen om rekonstruktören inte har lämnat sitt skriftliga samtycke, skulle vara ett effektivt sätt att lösa problemet. Vidare tycker jag att man bör diskutera huruvida beslut om företagsrekonstruktion ska kungöras på samma sätt som en konkurs, vilket i många fall skulle förhindra att avtal träffas på ofullständiga grunder. Många hävdar att just ett offentliggörande försvårar ett genomförande av en företagsrekonstruktion, vilket kanske också i många fall är en befogad farhåga. Mot detta kan dock anföras att om en gäldenär inte tål att bedömas under sin rådande reella status kanske han heller inte borde kunna rekonstrueras.

PRENUMERERA PÅ
ACKORDSCENTRALEN NYHETER
SÄND DIN E-POSTADRESS TILL
INFO@ACKORDSCENTRALEN.SE

Årets belönade examens- uppsatser

HANDELSHÖGSKOLAN VID GÖTEBORGS
UNIVERSITET
(Ackordscentralen Göteborg)

**Lathunden som bet – Företagaransvaret
i svensk rättspraxis**
av Jonas Wimmerstedt

STOCKHOLMS UNIVERSITET
(Ackordscentralen Stockholm)

**Sakrättsligt skydd vid förfogande över
industriella rättigheter**
av Livet Prause

LINKÖPINGS UNIVERSITET
(Ackordscentralen Stockholm)

**Gäldenärens bibehållna rådighet i
ett rekonstruktionsförfarande utom
konkurs**
av Andreas Ahle

LUNDS UNIVERSITET
(Ackordscentralen Malmö)

**Associationsrättsliga spörsmål kring
lagerbolag**
av Alexei Drozdov

UMEÅ UNIVERSITET
(Ackordscentralen Umeå)

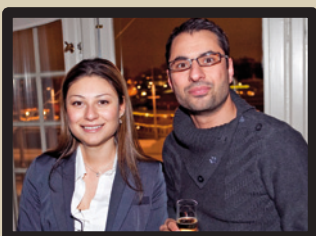
**Rätten till värdeökning på egendom
föremål för återvinning**
av Anders Lilliehöök

**Företagsrekonstruktion och super-
förmånsrätt – En studie av kravet på
rekonstruktörens samtycke**
av Jens Arnfjell

Bilder från Stockholmskontorets stipendieutdelning där riksdagsledamoten Maria Abrahamsson gav sin syn på finanskrisen i backspegeln.

Ekonomisk brottslighet vid företagsrekonstruktion och konkurs

Docent och universitetslektorn Marie Karlsson-Tuula verksam på Juridiska institutionen Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

1. Inledning

Straffrätt är liksom insolvensrätt ett eftersatt rättsområde när det gäller brotten mot borgenärer som regleras i 11 kap. brottsbalken. Det har under åren gjorts flera reformförsök för att underlätta rättstillämpningen av 11 kap. Den senaste reformen trädde i kraft den 1 juli 2005. Tyvärr har försöken inte lett till den ökning av lagföring och straff som lagstiftaren hade hoppats på. Det är endast när det gäller bokföringsbrott som man kan se en ökning. I min studie fann jag att det finns påtagliga svårigheter för åklagarna att bevisa att en gäldenär vid en viss given tidpunkt när handlingen begicks var på obestånd eller att det förelåg en påtaglig fara för obestånd när gärningen inträffade. Frågan blir då vad man måste göra åt problemet för att underlätta bevisbördan för åklagarna och rättstillämpningen i övrigt för att komma till rätta med detta. En anledning till studiens tillkomst är att det har varit flera som har vänt sig till mig och ställt frågor om 11 kap. BrB och dess tillämpning. Det har framgått att inte ens mycket duktiga straffrättare kan lösa dessa problem. Det var inte min ambition att göra det med boken heller utan att försöka göra vissa klargöranden på området. Flera är de som tycker att hela 11 kap. är förfelat och att lagstiftaren måste ta ett helt nytt grepp för att kunna lösa den rättsliga problematiken.

2. Ekonomiska brott i samhället

Ekonomisk brottslighet är ett begrepp som är svårt att definiera. Konsekvenserna av brottsligheten är att den snedvrider konkurrensen och förrycker förutsättningarna för näringslivets verksamhet och utveckling. Den hotar sysselsättningen och försämrar generellt för företagande. Under senare år har ekobrottslighet fått en alltmer internationell prägel och har vävts samman med kriminalitet av annat slag, såsom bland annat narkotikabrottslighet. Det är numera även yrkeskriminella som bedriver ekonomiska brott. Ekonomisk brottslighet kan sägas utgöra den illegala baksidan av ett fritt näringsliv som ekobrottslingen utnyttjar genom såväl verksamhetsformerna som det fria näringslivets regler. En form av ekonomisk brottslighet kan bedrivas med konkursinstitutet som legal täckmantel. Genom att betydande tillgångar obehörigen omfördelas och bolagen därefter försätts i konkurs framstår konkursinstitutet i Sverige som en finansiell institution som genom att inte följa regelsystemet snedvrider konkurrensen och minskar respekten för fundamentala regler i samhället.

3. Konkursrelaterad brottslighet

Det är mycket få som har skrivit om brotten mot borgenärer. Det är egentligen bara professor emerita Madeleine

Löfmarck numera Leijonhufvud som skrev en bok 1986 om Borgenärsbrotten¹. Det finns dock en beskrivning av vad konkursrelaterade brott är. Enligt Magnusson och Sigbladh finns fem olika typer av konkursrelaterade ekobrott².

- Till den första gruppen hänför sig gäldenärer som planerat konkursen och i vilket konkursen utgör en integrerad del av det ekonomiska brottet. För att minimera risken för upptäckt använder man sig av bulvaner och målvakter av olika slag. Gäldenären som i sammanhanget tar en medveten risk förlitar sig på bl.a. myndigheternas knappa utredningsresurser och att upptäckten därför inte leder till åtal.
- Till den andra gruppen hör gäldenärer som skyddar sina personliga ekonomiska intressen genom att försätta aktiebolaget, i vilket företrädaransvar kan bli aktuellt, i konkurs senast på förfallodagen för skatter och avgifter.
- Till den tredje gruppen av konkursrelaterad brottslighet hör gäldenärer som genomfört kvalificerade brott och som inte planerat konkurs och som inte velat riskera upptäckt i samband med en konkurs. I dessa typfall kan man tala om otur och om oskicklig hantering. Den oskickliga hanteringen kan bestå i att lagliga handlingar som företagsekonomiskt är till nackdel för företaget medverkar till att gäldenären får betalningsproblem.
- Till den fjärde gruppen konkursbrott hör de bolag som av olika skäl börjar få trassel med likviditeten och därför fuskar med skatter och avgifter för att på så sätt få kredit av staten tills företaget går bättre igen. Denna gäldenärsgrupp brukar benämnas "överlevarna".
- Till den femte och sista gruppen hör de gäldenärer som saknar elementär kunskap om företagande och därigenom gör sig skyldiga till brott innan de slutligen försätts i konkurs. Det råder en utbredd uppfattning om att ekonomisk brottslighet inte bara ökar, som ovan redan sagts, utan också att den blir allt mer komplicerad och svår att kontrollera.

4. Några av studiens syften

Det övergripande syftet med boken är att beskriva vad ekonomisk brottslighet är vid gäldenärens brott mot borgenärer under företagsrekonstruktion och i konkurs. De regelsystem som är föremål för särskild belysning är, som ovan redan har nämnts, att beskriva brotten i 11 kap. BrB samt reglerna i LFR och i KL. När det gäller företagsrekonstruktion behandlas bestämmelserna i 3 kap. om offentligt ackord, d.v.s. under vilka ►

omständigheter som offentligt ackord inte får fastställas om gäldenären begått brott mot 11 kap. BrB. I denna del behandlas också bestämmelsen i 4 kap. 13 § LFR. Vidare beskrivs de olika aktörers underrättelse- respektive anmälningsplikt, d.v.s. rekonstruktörens, konkursförvaltarens samt revisorernas plikt att i vissa fall underrätta eller anmäla brott och vilket ansvar dessa aktörer har. Utöver detta är syftet att historiskt beskriva hur regelsystemet för borgenärsbrotten har fått sin utformning samt att beskriva de rekvisit som måste vara uppfyllda för att någon skall kunna fällas till ansvar för brott mot 11 kap. Ett annat syfte är att beskriva vem som kan hållas ansvarig för brotten i 11 kap. BrB. Den EU-rättsliga straffrätten behandlas också.

5. En framtida reglering av brotten mot borgenärer

En framtida lagstiftning bör utformas på ett annat sätt än hur det ser ut idag. I stället för att åklagaren skall bevisa att gäldenären var på obestånd när gärningen begicks eller att det fanns en påtaglig fara för det, kan man tillämpa en omvänd bevisbörda, d.v.s. att det blir gäldenären själv som ska visa att gäldenären varken var på obestånd när handlingen företogs eller att det förelåg en påtaglig fara härför. Gäldenären ska alltså visa att han/

hon var solvent när handlingarna företogs. En omvänd bevisbörda skulle, enligt min mening, främja syftet med regleringen av brotten mot borgenärer. Denna omvända bevisbörda föreläs införas i det nya samlade insolvensförfarandet³. I förslaget anges att det är gäldenären som skall visa att denne är solvent när ett insolvensförfarande skall konverteras från egenförvaltning till ett förvaltarlett förfarande⁴. Jag föreslår också att man ändrar i straffstadgandena så att bestämmelserna blir mer utformade som blankettstraffbud och därmed mer lättillämpade. Utöver detta kan det kanske prövas om sanktionsavgifter är ett sätt att ändra systemet på. I boken lämnas några exempel på vad som skulle kunna medföra att 11 kap. BrB blir mer tydligt.

¹ Under år 2010 har det tillkommit en lärobok som behandlar förmögenhetsbrott. Se Jareborg, N, Friberg, S, Brotten mot person och förmögenhetsbrotten, Uppsala 2010.

² Magnusson, D, Sigbladh, R, Ekonomisk brottslighet. Så skyddar du dig och din verksamhet. Uddevalla 2001, s. 113.

³ SOU 2010:2 Ett samlat insolvensförfarande- Förslag till en ny lag. Tyvärr kommer det inte att bli en ny lagstiftning på området. Det har från departementets sida föreslagits att några få frågor ska plockas ut och behandlas särskilt. Ett sådant exempel är bl.a. rekonstruktörens ansvar och att ackordslagstiftningen ska vara egen lagstiftning, d.v.s. det ska inte krävas att gäldenären ansöker om företagsrekonstruktion.

⁴ SOU 2010:2, s. 235-236.

Höjd stämpelskatt för juridiska personers fastighetsköp

Riksdagen har fattat beslut om att stämpelskatten skall höjas för juridiska personers förvärv av fast egendom och tomträtter. Skatten höjs från 30 kronor till 42 kronor och 50 öre för varje fullt tusental kronor av egendomens värde.

Stiftelser och ideella föreningar som bedriver allmännyttig verksamhet samt bostadsrättsföreningar är exempel på juridiska personer som inte omfattas av höjningen.

Lagändringen började gälla den 1 januari 2011 och skall tillämpas på förvärv som görs efter den 31 december 2010. Fastighetsförvärv anses i rättspraxis ha skett när parterna träffat ett bindande avtal, köpekontrakt. Vid tolkningen av när förvärv av fast egendom eller tomträtt skall anses ha skett enligt lagen om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheten, bör Högsta domstolens uttalanden kunna tjäna som vägledning.

Beslutet om höjd stämpelskatt har till syfte att tillsammans med höjd fastighetsskatt för vattenkraftverk bidra till finansieringen av Riksdagens beslut om slopad revisionsplikt för mindre företag. Reformen om slopad revisionsplikt beräknas i prop. 2009/10:204 sammantaget minska skatteintäkterna från aktiebolag och handelsbolag med 1,3 miljarder kronor per år, på grund

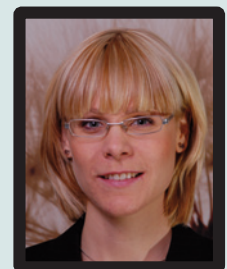
av bolagens ökade skattefel när de väljer bort revision. Jämförelsevis beräknas höjningen av stämpelskatt respektive fastighetsskatten ge en intäktsförstärkning på 0,5 miljarder kronor respektive 0,6 miljarder kronor per år, dvs. totalt 1,1 miljarder kronor per år.

Flertalet remissinstanser har riktat kritik mot lagförslaget, varvid bland annat anförts att det är obefogat att låta fastighetssektorn finansiera en reform som den inte berörs av. Regeringen har noterat att transaktionskostnaderna vid juridiska personers förvärv av fast egendom och tomträtter ökar, vilket kan inverka negativt på omsättningen av sådan egendom inom denna sektor, samt att höjningen kan innebära att det blir mindre lönsamt att genomföra omstruktureringar. Regeringen anser dock att höjningen skall vägas mot de stora förenklingar som slopad revisionsplikt innebär för företagssektorn i stort och de lägre kostnader som följer härav, varvid de positiva effekterna uppväger de negativa.

Anna Engman, Jurist

08-670 44 26

anna.engman@ackordscentralen.se

Profilen

Björn Ericsson,

Jurist vid Ackordscentralen i Göteborg

Bakgrund: Efter juristexamen vid Uppsala universitet och en Master i sjö rätt vid University of Southampton tjänstgjorde Björn som tingsnotarie vid Gävle tingsrätt från 2006 till 2008. Därefter Ackordscentralen där han arbetar med obestånds- och rekonstruktionsärenden.

Ålder: 31 år

Familj: Singel

Intressen: Skidor, beachvolley och fotografering

Vad var det hos Ackordscentralen som tilltalade dig som ung jurist?

Man känner att man åstadkommer något konkret och det gillar jag. I rekonstruktioner och konkurser arbetar du mycket handgripligt med att säkerställa en så stor utdelning som möjligt för fordringsägarna. Du skapar ett påtagligt resultat och ser en direkt effekt av dina insatser.

Finns det några utmaningar?

Du vet aldrig vilken typ av problem du ställs inför när du kommer till kontoret. Det gäller att kunna lösa såväl teoretiska juridiska frågor som att hantera "hands on" frågor. Så utmaningen finns i mixen av komplicerade juridiska frågor tillsammans med praktiskt fungerande juridik.

Något som är speciellt stimulerande?

Alla spännande persontyper man möter och alla olika typer av branscher och företag som du får insikt i. Dessutom är det målstyrt. Det är upp till dig att lösa uppgiften och det skapar ett fritt och bra arbetsklimat.

Dina goda råd till någon som vill arbeta med obeståndsjuridik

Sitta ting är en bra bakgrund. Det lär dig hur domstolsväsendet fungerar. Vill du dessutom som jurist bli bra på den ekonomiska sidan av företagande så är detta rätt arbetsfält. Tänk på att behovet av unga jurister är stort. Medelåldern är hög bland landets rekonstruktörer så här finns många möjligheter.

ACKORDSCENTRALEN

Borås

Yxhammarsgatan 27,
503 31 Borås
033-22 28 50, fax: 033-22 28 55
acboras@ackordscentralen.se

Falun

Åsgatan 41,
791 71 Falun
023-125 20 / 070-584 71 15
anders.martens@ackordscentralen.se

Göteborg

Box 2525
Besöksadress: Västra Hamngatan 12,
403 17 Göteborg
031-10 54 50, fax: 031-711 10 03
acgbg@ackordscentralen.se

Lund

Fjelievägen 5,
227 36 Lund
046-33 34 80, fax: 046- 33 34 81
aclund@ackordscentralen.se

Malmö

Hjälmaregatan 3,
211 18 Malmö
040-741 85, fax: 040-23 19 49
acmalmo@ackordscentralen.se

Stockholm

Strandvägen 35,
114 56 Stockholm
08-670 44 00, fax: 08-670 44 99
info@ackordscentralen.se

Umeå

Box 4066
Besöksadress: Västra Esplanaden 2,
904 03 Umeå
090-70 62 00, fax: 090-17 87 60
acnorrlan@ackordscentralen.se

PRENUMERERA PÅ
ACKORDSCENTRALEN NYHETER
SÄND DIN E-POSTADRESS TILL
INFO@ACKORDSCENTRALEN.SE

www.ackordscentralen.se